

ข้อมูลพื้นฐานโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงดอยปุย ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ประธานประชาคมบ้านดอยปุย ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์สนับสนุนโครงการพัฒนาหมู่บ้านดอยปุยมายังประธานมูลนิธิโครงการหลวง เพื่อขอให้จัดตั้งศูนย์สาธิตและพัฒนาส่งเสริมการเกษตรของโครงการหลวงขึ้นที่บ้านดอยปุย เนื่องจากผลผลิตทางการเกษตรโดยเฉพาะลิ้นจี่มีราคาตกต่ำ ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ทำให้เกษตรกรขาดรายได้ ประธานมูลนิธิโครงการหลวงจึงได้มอบหมายให้สถาบันวิจัยพัฒนาพื้นที่สูงร่วมกับสถานีวิจัยดอยปุยไปศึกษาสภาพพื้นที่และวางแผนพัฒนาหมู่บ้านดอยปุยภายใต้ชื่อ “โครงการขยายผลโครงการหลวงดอยปุย” โดยการนำองค์ความรู้จากโครงการหลวงไปถ่ายทอดและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมในพื้นที่ดังกล่าว

ประวัติการตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้านดอยปุย

หมู่บ้านดอยปุยมีการตั้งถิ่นฐานมากกว่า ๕๐ ปี จากคำบอกเล่าสรุปได้ว่าบ้านดอยปุยก่อตั้งครั้งแรกเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๘๙ หลังสงครามโลกครั้งที่สองผ่านไปหนึ่งปี มีชาวม้งอพยพเข้ามาอยู่ก่อน เรียกชื่อหมู่บ้านว่า “หมู่บ้านปานขมุก” ต่อมา มีชาวม้งจำนวน ๓ ครอบครัว คือ นายซงหลือ แซ่ว่าง นายไซหลือ แซ่ลี และนายจู้สึบ แซ่ว่าง เข้ามาทำไร่และตั้งบ้านเรือนอยู่บ้านดอยปุยในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ และมีชาวม้งและชาวจีนฮ่อ นำโดยนายเลาปะ แซ่ย่าง อพยพหนีการปราบปรามยาเสพติดที่บ้านป่าคา ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เข้ามาตั้งถิ่นฐานเพิ่มอีก ๓๐ ครอบครัว จากการที่บ้านดอยปุยอยู่ใกล้พื้นที่เมือง ใกล้ตลาดและเป็นหมู่บ้านที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้มีการเคลื่อนย้ายของประชากรกลุ่มต่าง ๆ การตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรเริ่มขึ้นในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๙๖ โดยเริ่มจากชาวจีนฮ่ออพยพมาจากบ้านแม่สาใหม่เข้ามาอยู่อาศัยกับชาวม้ง และเป็นกลุ่มที่ทำการค้าขายกับชาวม้งมาตั้งแต่อดีตทำให้ชาวจีนฮ่อเรียนรู้วิธีการเพาะปลูกบนพื้นที่สูงจากชาวม้ง นอกจากนี้ยังมีการอพยพของกลุ่มคนเมืองพื้นราบและกะเหรี่ยงเข้ามาอยู่อาศัยในหมู่บ้านในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยกลุ่มคนเมืองพื้นราบเข้ามาทำการค้าขายเพียงอย่างเดียว เพราะไม่มีความสามารถและความชำนาญทางด้าน การเพาะปลูกพืชบนพื้นที่สูง ส่วนชาวกะเหรี่ยงอพยพเข้ามาเพื่อเป็นแรงงานรับจ้างในสวนให้กับกลุ่มชาวม้งที่มีฐานะดี

สภาพทั่วไป

ขนาดที่ตั้ง

พื้นที่หมู่บ้านดอยปุย หมู่ที่ ๑๑ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลสุเทพ หมู่บ้านดอยปุยมีพื้นที่ทั้งสิ้น ๑๐.๘๕ ตารางกิโลเมตร คิดเป็น ๖,๗๘๑ ไร่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของตัวเมืองเชียงใหม่ บริเวณที่ตั้งหมู่บ้านอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ที่พิกัด E ๔๘๘๐๔๒, N ๒๐๘๐๒๕๖ เส้นรุ้งที่ ๑๘ องศา ๔๓ ลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ ๙๘ องศา ๔๘ ลิปดาตะวันออก มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับดอยผากลอง และบ้านแม่สาใหม่ อำเภอแมริม

ทิศใต้ ติดต่อกับพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับยอดดอยปุย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับน้ำตกศรีสังวาลย์ และบ้านทุ่ง

โป่ง อำเภอหางดง

หมู่บ้านดอยปุยมีพื้นที่ทั้งสิ้น ๑๐.๘๕ ตารางกิโลเมตร คิดเป็น ๖,๗๘๑ ไร่

ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่หมู่บ้านดอยปุย มีสภาพพื้นที่เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อนของเทือกเขาผีปันน้ำตอนบน ความสูงของพื้นที่อยู่ระหว่าง ๗๐๐ - ๑,๒๘๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ยอดเขาที่สำคัญ คือ ดอยสุเทพ ดอยปุย และดอยบวกห้า โดยมีดอยปุยเป็นยอดเขาที่สูงที่สุดคือ ๑,๖๘๕ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ยอดเขาเหล่านี้จึงเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญของแม่น้ำปิง ได้แก่ ห้วยแก้ว ห้วยช่างเคียน และห้วยแม่เหียะ เป็นต้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งต้นน้ำลำธารที่ไหลลงสู่แม่น้ำปิง ประชากรตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณเดียวกันในหุบเขาที่ระดับความสูงประมาณ ๘๐๐ - ๙๐๐ เมตร

ลักษณะดิน

ลักษณะพื้นที่ของบ้านดอยปุยมีลักษณะทางธรณีวิทยาแบบพื้นที่สูงตอนในทวีปด้านตะวันตกเฉียงเหนือ (North West Continental High Land) ประกอบด้วยหินหลายชนิด ส่วนใหญ่เป็นหินแกรนิตในยุคคาร์บอนิเฟอรัสตอนปลาย (Lower Carboniferous) ยุคไทรแอสสิก (Triassic) และยุคครีเตเชียสตอนปลาย (late Cretaceous) ภายในหินแกรนิตพบแร่ธาตุหลายชนิด เช่น มัสโคไวท์ (Muscovite) ไบโอไทท์ (Biotite) และเฟลด์สปาร์ (Feldspar) โดยแร่ธาตุเหล่านี้เริ่มสะสมตัวในยุคก่อนเพอร์เมียน (Pre-Permian) หินควอทไซต์ในยุคเทอเชียรี (Terriary) โดยมักมีสีขาและเนื้อละเอียด หินไนส์ (Gneiss) และหินไมกา-ชีสต์ (Mica-Schist) ส่วนบริเวณสันเขามักพบหินทราย

การสลายตัวของหินและแร่ธาตุต่างๆ ทำให้เกิดเป็นดินในชุดดอยปุย (Doi Pui series) ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มดินหลัก (great soil group) Reddish Brown Lateritic หรืออยู่ในอนุกรมวิธาน (soil taxonomy) Orthoxic Palehumults มีต้นกำเนิดดินมาจากหินประเภทหินแกรนิต (Granite) หินไนส์ (Gniess) และหินควอตซ์ไซต์ (Quartzite) ดินในพื้นที่นี้มีสีแดงชั้นดินค่อนข้างลึก เนื้อดินร่วนซุย มีความอุดมสมบูรณ์สูง เนื่องจากมีปริมาณอินทรีย์วัตถุมาก การอุ้มน้ำและระบายน้ำดี และถูกชะล้างพังทลายได้ง่าย โดยเฉพาะถ้าขาดพืชปกคลุมดิน

ลักษณะภูมิอากาศ

พื้นที่ดอยปุยป่าและยอดเขาสูงอากาศจึงเย็นตลอดปี อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ ๑๖ องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุด ๗ องศาเซลเซียส สูงสุด ๒๙ องศาเซลเซียส ฤดูหนาวอากาศหนาวจัด ส่วนในฤดูฝนอากาศเย็นและชื้น ส่วนในฤดูฝนอากาศเย็นและชื้น มีปริมาณน้ำฝนค่อนข้างมากประมาณ ๑,๖๐๐ มิลลิเมตร ฝนตกตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายนโดยตกมากที่สุดในเดือนสิงหาคมและกันยายน

แหล่งน้ำที่สำคัญของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบ

โครงการหลวงดอยปุย

แหล่งน้ำธรรมชาติ

แหล่งน้ำหลักที่ใช้สำหรับการอุปโภคบริโภค คือ ลำห้วยสาขาของห้วยแม่ปาน ซึ่งมีต้นน้ำอยู่ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของพื้นที่ มีการต่อท่อพีวีซีเพื่อนำน้ำเข้ามาใช้ในหมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๐ ห้วยแม่ปานและลำห้วยสาขา ยังเป็นแหล่งน้ำสำคัญที่ใช้ในการเกษตร ซึ่งเป็นสวนล้นใจของชาวบ้าน มีการใช้น้ำมากในช่วงที่ต้นล้นใจเริ่มออกดอกและติดผลในเดือนธันวาคมถึงเดือนพฤษภาคม และเกษตรกรส่วนใหญ่มีการใช้สปริงเกอร์ในการให้น้ำกับต้นล้นใจ

พื้นที่หมู่บ้านดอยปุยส่วนใหญ่เป็นชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้น ๑A ถึงร้อยละ ๔๓.๘๘ ของพื้นที่ พบในบริเวณที่มีระดับความสูงประมาณ ๙๐๐ เมตรขึ้นไป ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้น ๑B คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๑๘ ของพื้นที่ พบในบริเวณตอนเหนือของพื้นที่ ในระดับความสูงประมาณ ๑,๒๐๐ เมตรขึ้นไป ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๘๕ ของพื้นที่ พบทางด้านทิศตะวันออกและทิศใต้ของพื้นที่ และชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้น ๓ คิดเป็นร้อยละ ๙.๐๘ ของพื้นที่ พบอยู่ทางด้านทิศใต้ของพื้นที่

แสดงชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ

ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ	พื้นที่		
	ไร่	ตารางกิโลเมตร	ร้อยละ
ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ๑A	๒,๙๗๕.๙๑	๔.๗๖	๔๓.๘๘
ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ๑B	๑,๖๔๐.๐๘	๒.๖๒	๒๔.๑๘
ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ๒	๑,๕๔๙.๘๗	๒.๔๘	๒๒.๘๕
ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ๓	๖๑๕.๗๒	๐.๙๙	๙.๐๘
รวม	๖,๗๘๑.๕๘	๑๐.๘๕	๑๐๐.๐๐

ป่าไม้

พื้นที่หมู่บ้านดอยปู่ตั้งอยู่ เป็นบริเวณป่าที่สามารถจำแนกได้ดังนี้

๑. ป่าเต็งรัง มีพื้นที่ทั้งหมด ๙๘๐.๙๗ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔๗ ของพื้นที่ พบอยู่ทางด้านตอนใต้ของพื้นที่ บริเวณน้ำตกศรีสังวาลย์ พบในบริเวณที่มีระดับความสูงตั้งแต่ ๖๐๐ - ๑,๐๐๐ เมตร พันธุ์ไม้ที่พบ เช่น ไม้เต็ง ไม้รัง เหียง พลวง บางบริเวณมีสนสองใบขึ้นปะปนอยู่
๒. ป่าเบญจพรรณ มีพื้นที่ทั้งหมด ๖๘๙.๗๔ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๐.๑๗ ของพื้นที่ พบอยู่ทางทิศตะวันตกของพื้นที่บริเวณดอยผาเจดีย์ พันธุ์ไม้ที่พบ เช่น แก่แซะ สารภีดอย มะเฒ่า เสี้ยวป่า และมีไม้ชนิดต่างๆขึ้นปะปน
๓. ป่าดิบเขา มีพื้นที่ทั้งหมด ๓,๙๙๕.๒๖ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๘.๙๑ ของพื้นที่ทั้งหมด พบอยู่ในบริเวณที่มีระดับความสูงตั้งแต่ ๑,๐๐๐ เมตรจากระดับน้ำทะเลขึ้นไป หรือตั้งแต่ตอนกลางของพื้นที่ขึ้นไปทางทิศเหนือจนถึงยอดดอยปู่สภาพอากาศมีความหนาวเย็นเนื่องจากอยู่บนพื้นที่สูงและได้รับความชื้นจากเมฆและหมอกเกือบตลอดทั้งปี พันธุ์ไม้ที่พบได้แก่ ก่อแป้น ก่อเดือย มณฑาทิพย์ จำปีป่า และยังมีสนสามใบขึ้นผสมอยู่บ้าง

การคมนาคม

โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงดอยปู่ห่างจากสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ประมาณ ๒๖.๕ กิโลเมตร ใช้เส้นทางถนนห้วยแก้ว-มหาวิทยาลัยเชียงใหม่-สวนสัตว์เชียงใหม่ วัดพระธาตุดอยสุเทพ- พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศ-หมู่บ้านดอยปู่ ใช้เวลาเดินทางจากสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ถึงโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงดอยปู่ ประมาณ ๑ ชั่วโมง ๔๕ นาที (ระยะทาง ๒๖.๕ กิโลเมตร)

โครงสร้างพื้นฐาน

เส้นทางคมนาคม สภาพถนนที่เข้าถึงหมู่บ้านดอยปู่เป็นถนนลาดยางตลอดสาย ส่วนในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีต ๑ สาย และมีถนนลาลองเข้าสู่สวนล้นจี่

การไฟฟ้า หมู่บ้านดอยปู่ได้รับการขยายเขตไฟฟ้าครบทุกครัวเรือน

น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ใช้น้ำประปาภูเขา ซึ่งมีน้ำตลอดปี และมีระบบประปาบาดาล โดยศูนย์ทรัพยากรน้ำบาดาล และมีระบบประปาบาดาล ภาค ๖ จ.ลำปาง

โทรศัพท์ มีโทรศัพท์สาธารณะ ๒ เครื่อง และมีโทรศัพท์เคลื่อนที่ส่วนบุคคลทุกครัวเรือน

สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ประชากร

มีจำนวนครัวเรือน ๒๗๙ ครัวเรือน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น ๑,๔๐๘ คน ร้อยละ ๘๐ เป็นชาวไทยภูเขา เผ่าม้ง ส่วนอีกร้อยละ ๒๐ เป็นคนจีนคนเมืองพื้นราบ กะเหรี่ยง และกลุ่มที่เข้ามา

ผู้นำชุมชน

ผู้นำชุมชนของหมู่บ้านคอยปุย ได้แก่ นายอานวย เพ็องฟูกิจการ ผู้ใหญ่บ้าน นายยิ่งยศ หวังวนวัฒน์ ประธานประชาคมหมู่บ้าน นายประดิษฐ์ ปัญญา ผู้อำนวยการโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๑ โดยมีผู้นำชุมชนด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านพิธีกรรมทางศาสนา คือ นายปัญญา เลาลี นายถวิล เลาลี และนางง แซ่ย่าง ด้านสมุนไพรพื้นบ้าน คือ นายเสื่อ แซ่ลี นางไม้ แซ่ลี และนางซา แซ่ย่าง ด้านหัตถกรรม (ผ้าเขียนเทียนลายม้ง) คือ นางยาหยี หวังวนวัฒน์ และด้านเครื่องดนตรีพื้นบ้าน คือ นายแตงแสนยาเกียรติคุณ และนายสุหยี เพ็องฟูกิจการ

การศึกษา

มีสถานศึกษา คือ โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๑ ที่มีศูนย์เด็กเล็กก่อนวัยเรียน สอนชั้นอนุบาล คือระดับประถมศึกษาปีที่ ๖ มีจำนวนนักเรียน ๑๕๗ คน ประชากรบ้านคอยปุยส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ สูงสุดจบระดับปริญญาโท และต่ำสุดคือไม่ได้เรียนหนังสือ

การสาธารณสุข

ในหมู่บ้านมี อสม.ประจำหมู่บ้านจำนวน ๑๐ คน ในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารด้านสาธารณสุขแก่ชุมชน โดยมีโรคที่พบ ได้แก่ โรคทางเดินอาหาร โรคทางเดินหายใจ นิว ไลต์ติ้ง ภูมิคุ้มกันบกพร่อง และพิษสุราเรื้อรัง ประชากรมีอัตราการเกิด ร้อยละ ๑ และอัตราการตายร้อยละ ๐.๓

การประกอบอาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายสินค้าหัตถกรรม และทำการเกษตรปลูกลิ้นจี่และสตรอเบอร์รี่ เป็นการค้าขายแก่นักท่องเที่ยวโดยเปิดร้านจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม อาหาร และเครื่องดื่ม เสื้อผ้า ทำการเกษตรอย่างเดียว ร้อยละ ๒๕ ซึ่งส่วนใหญ่ทำสวนลิ้นจี่ มีพื้นที่เพาะปลูกประมาณ ๑,๐๐๐ ไร่ มีปริมาณผลผลิตปีละประมาณ ๘๐๐ - ๑๐๐ ตัน ผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ ๑๐๐ กิโลกรัม และปลูกพืชอื่น ๆ ได้แก่ พืชผักสวนครัวไว้บริโภคในครัวเรือนและข้าวโพด (เทียน) สำหรับจำหน่ายในชุมชนซึ่งสามารถปลูกได้ตลอดปี และรับจ้างทั่วไป ร้อยละ ๕

ตารางที่ ๓ ปฏิทินปลูกพืชของเกษตรกร

การปลูกพืช	ระยะเวลา											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ลีนจี					←→						←→	→
พืชผักปลอดภัย	←											→
ข้าวโพด(เทียน)	←											→
กาแฟอราบิก้า	←→											←→
พลับ							←→	→				

รายได้ รายได้เฉลี่ยของประชากรหมู่บ้านดอยปุย มีรายได้ดังนี้

๑. รายได้เฉลี่ยบุคคลต่อเดือน ๕,๐๐๐ บาท/คน/เดือน
๒. รายได้เฉลี่ยบุคคลต่อปี ๓๕,๐๐๐ บาท/คน/ปี
๓. รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน ๒๕,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน/ปี
๔. รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อปี ๑๗๕,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน/ปี

การใช้ประโยชน์ที่ดิน

พื้นที่หมู่บ้านดอยปุยมีทั้งสิ้น ๖,๗๘๑ ไร่ จำแนกเป็นพื้นที่ป่าไม้ ๕,๖๖๕.๙๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓.๕๕ เป็นพื้นที่เกษตร ๑,๐๐๑.๘๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๗๗ ของพื้นที่ทั้งหมด กระจายตัวอยู่ตามหุบเขาตามลำห้วยแม่น้ำปาน และลำห้วยสาขา เป็นสวนลื่นจี มีพื้นที่ชุมชนเมืองหรือหมู่บ้านดอยปุย ๕๗.๖๓ ไร่ คิดเป็น ร้อยละ ๐.๕๘ ของพื้นที่ และเป็นพื้นที่สวนสองแสนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสถานีวิจัยดอยปุย ๕๖.๑๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๘๓ ของพื้นที่

การใช้ประโยชน์ที่ดินของหมู่บ้านดอยปุย

ประเภท	พื้นที่		
	ไร่	ตารางกิโลเมตร	ร้อยละ
เกษตรกรรม	๑,๐๐๑.๘๕	๑.๖๐	๑๔.๗๗
ป่าดิบเขา	๓,๙๙๕.๒๖	๖.๓๙	๕๘.๙๑
ป่าเต็งรัง	๙๘๐.๙๗	๑.๕๗	๑๔.๔๗
ป่าเบญจพรรณ	๖๘๙.๗๔	๑.๑๐	๑๐.๑๗
ชุมชนเมือง	๕๗.๖๓	๐.๐๙	๐.๘๕
สวนสองแสน	๕๖.๑๓	๐.๐๙	๐.๘๓
รวม	๖,๗๘๑.๕๘	๑๐.๘๕	๑๐๐.๐

การถือครองที่ดิน

เกษตรกรหมู่บ้านดอยปุยไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยเนื่องจากเป็นพื้นที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย

แหล่งเงินทุน

ประชากรหมู่บ้านดอยปุยอาศัยแหล่งเงินทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กองทุนเงินล้าน และเงินทุนส่วนตัว

การรวมกลุ่มของเกษตรกร

ประชากรหมู่บ้านดอยบุญได้มีการจัดตั้งกลุ่มด้านอาชีพต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ กลุ่มผู้ปลูกกาแฟอาราบิก้า, กลุ่มผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ, กลุ่มผู้ปลูกไม้ผล (ลิ้นจี่), กลุ่มผู้ปลูกผักปลอดภัย, กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ และกลุ่มหัตถกรรมผ้าเขียนเทียน

ผลผลิตทางการเกษตร

ข้าวโพด พืชผัก, กาแฟอาราบิก้า, ไม้ดอกไม้ประดับ, ไม้ผลเช่น พลับ, ลิ้นจี่การเลี้ยงสัตว์

แหล่งท่องเที่ยว

หมู่บ้านดอยปุยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมหมู่บ้านซึ่งมีอากาศหนาวเย็น มีธรรมชาติงดงาม มีวัฒนธรรมของชนเผ่าม้ง และมีสินค้าหัตถกรรมจำหน่าย โดยเป็นเส้นทางท่องเที่ยวสายวัดพระธาตุดอยสุเทพ-พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศ-หมู่บ้านดอยปุย

ปัญหา อุปสรรค และศักยภาพของชุมชนบ้านดอยปุย

๑. ปัญหาและความต้องการ ของหมู่บ้านดอยปุย
แบ่งเป็น ๓ ด้านดังนี้

๑. ด้านเศรษฐกิจ

ปัญหา เกษตรกรบ้านดอยปุยมีรายได้ต่อปีค่อนข้างสูง แต่มีปัญหาด้านการเกษตร คือ ลิ้นจี่ให้ผลผลิตเว้นปี ไม่มีคุณภาพ และมีตลาดรองรับน้อย เนื่องจากเกษตรกรไม่มีการจัดการแปลงและผลผลิตที่ดีและเหมาะสม รวมทั้งไม่มีการรวมกลุ่มของเกษตรกร นอกจากนั้นในด้านการท่องเที่ยวชุมชนยังขาดสินค้าเกษตรและหัตถกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

ความต้องการ เกษตรกรต้องการความรู้ในการปรับปรุงสวนลิ้นจี่พร้อมระบบพืชแซมและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อแก้ปัญหาการให้ผลเว้นปี และการปรับปรุงคุณภาพผลผลิต รวมทั้งการส่งเสริมปลูกพืชเสริมเช่น กาแฟอราบิก้า, ผักปลอดภัย และไม้ดอกไม้ประดับ

๒. ด้านสังคม

ปัญหา ชุมชนขาดการรวมกลุ่มในการพัฒนาชุมชนเนื่องจากมีปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว ส่งผลทำให้ขาดการจัดระเบียบของชุมชน จึงมีปัญหาเรื่องขยะ ที่จอดรถและไม่มีห้องสุขาที่ได้มาตรฐานสำหรับนักท่องเที่ยว มีการเคลื่อนย้ายของแรงงานเยาวชนเข้าสู่ตัวเมือง รวมทั้งเยาวชนส่วนใหญ่ไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาม้งได้ในปัจจุบัน

ความต้องการ ชุมชนต้องการพัฒนาเรื่องการท่องเที่ยวเพื่อฟื้นฟูให้กลับมามีชื่อเสียงอีกในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เชิงวัฒนธรรมและเชิงเกษตร โดยการจัดระเบียบชุมชน รวมทั้งการส่งเสริมงานศิลปวัฒนธรรมและหัตถกรรมของชนเผ่า เพื่อสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

๓. ด้านสิ่งแวดล้อมและปัจจัยพื้นฐาน

ปัญหา หมู่บ้านดอยปู่มีปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและน้ำเพื่อการเกษตร ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – เมษายน ส่วนถนนเข้าถึงแปลงลีนจีมีสภาพแคบและทรุดโทรม รวมทั้งยังมีการใช้สารเคมีในแปลงมาก และขาดการบำรุงดินทำให้ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ นอกจากนี้ดินยังถูกชะล้างพังทลายได้ง่ายเนื่องจากเป็นพื้นที่ลาดชัน

ความต้องการ เกษตรกรต้องการให้จัดทำระบบเก็บกักน้ำพร้อมท่อส่งเพื่อใช้ในฤดูแล้ง ซ่อมแซมเส้นทางคมนาคมและปรับปรุงเส้นทางลำเลียงผลผลิต อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพและการผลิตทางการเกษตร เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวของชุมชน ฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร รวมทั้งจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก

๒ ศักยภาพของการพัฒนา

หมู่บ้านดอยปู่มีสภาพภูมิประเทศเป็นภูเขา มีอากาศเย็นเหมาะแก่พืชเมืองหนาว ป่าไม้และดินมีครบบอุดมสมบูรณ์ โดยมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง เช่น กล้วยไม้ สมุนไพร เหมป เป็นชุมชนที่เคยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงอยู่ใกล้ตัวเมืองและอยู่ในเส้นทางท่องเที่ยวหลักของจังหวัดเชียงใหม่ มีหน่วยงานในพื้นที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เช่น สถานีวิจัยดอยปู่ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย โรงเรียน เทศบาล จังหวัดเชียงใหม่ และหน่วยงาน ททท. รวมทั้งอยู่ใกล้โรงคัดบรรจุของโครงการหลวงและอยู่ใกล้ตลาดในตัวเมืองโดยมีเส้นทางเชื่อมกับตัวเมืองเชียงใหม่ สะดวก มีศักยภาพในการฟื้นฟูการท่องเที่ยว โดยการพัฒนาเอกลักษณ์ของชุมชน การจัดระเบียบและปรับปรุงภูมิทัศน์ รวมทั้งการส่งเสริมอาชีพการเกษตรและนอกภาคเกษตรจากองค์ความรู้ของโครงการหลวงที่เหมาะสมที่สนับสนุนการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการผลิตพืชและสัตว์ท้องถิ่นเพื่อสร้างเอกลักษณ์รองรับการท่องเที่ยวของชุมชนให้เกิดความยั่งยืน

ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนา

๑. ด้านเศรษฐกิจ

ปัญหา เกษตรกรบ้านดอยปู่มีรายได้ต่อปีค่อนข้างสูง แต่มีปัญหาด้านการเกษตร คือ ลีนจีให้ผลผลิตเว้นปี ไม่มีคุณภาพ และมีตลาดรองรับน้อย เนื่องจากเกษตรกรไม่มีการจัดการแปลงและผลผลิตที่ดีและเหมาะสม รวมทั้งไม่มีการรวมกลุ่มของเกษตรกร นอกจากนี้ในด้านการท่องเที่ยวชุมชนยังขาดสินค้าเกษตรและหัตถกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

ความต้องการ เกษตรกรต้องการความรู้ในการปรับปรุงสวนลีนจีพร้อมระบบพืชแซมและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อแก้ปัญหาการให้ผลเว้นปี และการปรับปรุงคุณภาพผลผลิต รวมทั้งการส่งเสริมปลูกพืชเสริม เช่น กาแฟอราบิก้า ผักอินทรีย์ และไม้ดอก

๒. ด้านสังคม

ปัญหา ชุมชนขาดการรวมกลุ่มในการพัฒนาชุมชน เนื่องจากมีปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว ส่งผลทำให้ขาดการจัดระเบียบของชุมชน จึงมีปัญหาเรื่องขยะ ที่จอดรถและไม่มีห้องสุขาที่ได้มาตรฐานสำหรับนักท่องเที่ยว มีการเคลื่อนย้ายของแรงงานเยาวชนเข้าสู่ตัวเมือง รวมทั้งเยาวชนส่วนใหญ่ไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาม้งได้ในปัจจุบัน

ความต้องการ ชุมชนต้องการพัฒนาเรื่องการท่องเที่ยวเพื่อฟื้นฟูให้กลับมามีชื่อเสียงอีกในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เชิงวัฒนธรรมและเชิงเกษตร โดยการจัดระเบียบชุมชน รวมทั้งการส่งเสริมงานศิลปวัฒนธรรมและหัตถกรรมของชนเผ่า เพื่อสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

ด้านสิ่งแวดล้อมและปัจจัยพื้นฐาน

ปัญหา หมู่บ้านดอยปุยมีปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและน้ำเพื่อการเกษตร ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – เมษายน ส่วนถนนเข้าถึงแปลงลีนจีมีสภาพแคบและทรุดโทรม รวมทั้งยังมีการใช้สารเคมีในแปลงมาก และขาดการบำรุงดินทำให้ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ นอกจากนี้ดินยังถูกชะล้างพังทลายได้ง่ายเนื่องจากเป็นพื้นที่ลาดชัน

ความต้องการ เกษตรกรต้องการให้จัดทำระบบเก็บกักน้ำพร้อมท่อส่งเพื่อใช้ในฤดูแล้ง ซ่อมแซมเส้นทางคมนาคมและปรับปรุงเส้นทางลำเลียงผลผลิต อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพและการผลิตทางการเกษตรเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวของชุมชน ฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร รวมทั้งจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก

ศักยภาพของการพัฒนา

หมู่บ้านดอยปุยมีสภาพภูมิประเทศเป็นภูเขา มีอากาศเย็นเหมาะกับพืชเมืองหนาว ป่าไม้และดินมีครบอุดมสมบูรณ์ โดยมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง เช่น กล้วยไม้ สมุนไพร กัญชง และกบภูเขา เป็นชุมชนที่เคยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงอยู่ใกล้ตัวเมืองและอยู่ในเส้นทางท่องเที่ยวหลักของจังหวัดเชียงใหม่ มีหน่วยงานในพื้นที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เช่น สถานีวิจัยดอยปุย อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย โรงเรียน อบต. จังหวัดเชียงใหม่ และหน่วยงาน ททท. รวมทั้งอยู่ใกล้โรคตัดบรรจุกของโครงการหลวงและอยู่ใกล้ตลาดในตัวเมืองโดยมีเส้นทางเชื่อมกับตัวเมืองเชียงใหม่สะดวก มีศักยภาพในการฟื้นฟูการท่องเที่ยว โดยการพัฒนาเอกลักษณ์ของชุมชนการจัดระเบียบและปรับปรุงภูมิทัศน์ รวมทั้งการส่งเสริมอาชีพการเกษตรและนอกภาคเกษตรจากองค์ความรู้ของโครงการหลวงที่เหมาะสมที่สนับสนุนการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการผลิตพืชและสัตว์ท้องถิ่นเพื่อสร้างเอกลักษณ์รองรับการท่องเที่ยวของชุมชนให้เกิดความยั่งยืน

จุดเน้นการพัฒนา

๑. การพัฒนาเอกลักษณ์ของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดย เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตของชุมชนมั่ง (Living Museum)
๒. การส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานหัตถกรรม การแสดงศิลปวัฒนธรรมมรดกเทศก์และมรดกเทศก์น้อย
๓. ส่งเสริมการเพิ่มศักยภาพการผลิตลีนจีโดยการปรับปรุงสวนลีนจีและการส่งเสริมพืชที่เหมาะสม เช่น ไม้ผล กาแฟอราบิก้า ผักปลอดภัย และไม้ดอกไม้ประดับ เป็นต้น

ผู้ปฏิบัติงาน

นายอดิเรก อินตะพองคำ	ผู้จัดการโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงกลุ่มลุ่มน้ำปิงตอนบนและแม่กลอง
นายอานนท์ ยอดญาติไทย	ผู้ช่วยผู้จัดการโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงกลุ่มลุ่มน้ำปิงตอนบนและแม่กลอง
นายสามารถ เดยะ	เจ้าหน้าที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงดอยปุย

คำสั่งจังหวัดเชียงใหม่

เลขที่ 1927/2549

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานโครงการขยายผลโครงการหลวงในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

เพื่อให้การดำเนินงานในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงในการพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวเขาและฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำลำธาร โดยการนำองค์ความรู้จากโครงการหลวงไปปรับใช้อย่างเหมาะสมกับสภาพของสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงาน ต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง จึงแต่งตั้งคณะทำงานโครงการขยายผลโครงการหลวงในพื้นที่ดอยปุย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ดังต่อไปนี้

1. โครงการขยายผลโครงการหลวงดอยปุย อำเภอเมือง

(1) นายอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่	ประธานคณะทำงาน
(2) ผู้แทนศูนย์ปฏิบัติการพัฒนาที่ดินโครงการหลวง	คณะทำงาน
(3) ผู้แทนสำนักโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่	คณะทำงาน
(4) ผู้แทนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย	คณะทำงาน
(5) ผู้แทนสำนักงานทรัพยากรน้ำ ภาค 1	คณะทำงาน
(6) ผู้แทนศูนย์ทรัพยากรน้ำบาดาล ภาค 6	คณะทำงาน
(7) ผู้แทนศูนย์พัฒนาสังคม หน่วยที่ 13 จังหวัดเชียงใหม่	คณะทำงาน
(8) ผู้แทนสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
ภาคเหนือ เขต 1 สาขาจังหวัดเชียงใหม่	คณะทำงาน
(9) ผู้แทนสำนักงานสหกรณ์จังหวัดเชียงใหม่	คณะทำงาน
(10) ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
สาขาอำเภอเมือง	คณะทำงาน
(11) ผู้แทนสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเชียงใหม่	คณะทำงาน
(12) พัฒนาการอำเภอเมือง	คณะทำงาน
(13) สาธารณสุขอำเภอเมือง	คณะทำงาน
(14) ผู้อำนวยการ โรงเรียนสังวาลย์วิทยา	คณะทำงาน
(15) ผู้อำนวยการ โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 1	คณะทำงาน
(16) นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลสุเทพ	คณะทำงาน
(17) กำนันตำบลสุเทพ	คณะทำงาน

(18) ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 11 ตำบลสุเทพ	คณะทำงาน
(19) หัวหน้าสถานีวิจัยคอกยปูย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	คณะทำงาน
(20) เจ้าหน้าที่สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	คณะทำงานและ
เลขานุการ

โดยให้คณะทำงานมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

- แต่ละพื้นที่
- 1) จัดทำแผนบูรณาการโครงการและแผนปฏิบัติงานประจำปีของโครงการขยายผลโครงการหลวง
 - 2) สนับสนุนและติดตามการปฏิบัติงานตามแผนงานและแผนปฏิบัติงานประจำปีที่ได้กำหนดไว้
 - 3) รายงานความก้าวหน้าผลการปฏิบัติงาน ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการแก้ไขให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ โดยผ่านสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)
 - 4) ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับงานในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง ตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ตั้ง ณ วันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2550

(นายวิชัย ศรีขวัญ)
ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่